

IZR. TANÜGYI ÉRTESEITŐ

Felelős szerkesztő: CSAJÁGI BÉLA.

Megjelen minden hó 1-én. — Kiadja az „Orsz. magy. izr. tanító-egyesület. — Előfizetési ár: Nem tagok számára egész évre 2 frt. — Az egyesület tagjainak díjmentesen jár. — Az előfizetési pénzek és tagsági díjak Tolnai J. Béla egyesületi pénztárosához (VII., Óvoda-utca 5. szám alá) küldendők. — Szerkesztői iroda: VII., Sip-utca 12. sz.

Tartalom: Vezércikk: ☉ — A német nyelv tanítása: Klingenberg J. — Teendőink a fizetésjavítás tárgyában: Bányai Jakab. — Kiadványaink terjesztése: Sió. — A magyar zsidó irodalmi társaság és a zsidó tanítók: Adler S. — Hogyan támogatják hítközseink egyesületünket: Szeniczei. — Egyleti élet. — Könyvismertetés. — Iskolai értesítők. — Vegyesek. — Hirdetés.

Budapest, 1893. július 1.

Az év lejárt, itt a szűnidő.

A hosszú küzdelem véget ért egy pillanatra; a munkás élet örök zakkolását csendes, harmónikus boldogság váltja fel. A múlt egy emlékekkel gazdagabb lett, reményünk szárnyai megnövekedtek, biztat a jelen a jövő sikerivel. Azért hát nincs okunk aggódni! A hivatalos gondok setét árnyai tűnjenek el a láthatárról, a zavartalan boldogság jelenjék meg rózsás képeivel. Zúgó tölgyek alján, balzsamos fenyők közelében, a szeretetnek és hitnek karjain élvezze kiki a jól végzett munka örömeit.

* * *

Mi utóljára maradunk. Ránk vár a feladat, egy évnek eredményéről egyesületünknek beszámolni. De a kötelesség ezúttal édes. Büszke öröm fogja el szívünket, midőn így futólagosan szemlét tartunk a lefolyt évnek eseményein. A kisebbszerű sikerek között hatalmas momentumok ragadják meg figyelmünket és adminisztratív ügyeink újabb elrendezésén kívül szép és nagy eszmék diadalára tekinthetünk vissza. Megvalósult mindenekelőtt egyik legszentebb törekvésünk, melyhez egy negyedszázadon át lankadatlan küzdelemben szereztünk erőt és érdemet. Nyugdíjunk rendezésével jövőnk is megalapult, és egy emberöltő fáradságos munkájával késő nemzedékek jólléte és boldogsága lőn kivíva. Valóban szebb és dicsőbb alkotás, mely így mint ez, — örök időre szóljon, nincsen fejegyezve a tanítóság évlapjaira. Hála a kormány jóakarátának, mely azt eredményezte és áldás a működésre, melylyel azt végezni hivatva van. Ugy érezzük, hogy a nyugdíjrendezésével a lelki nyugalmat is megszereztük magunknak és azt a felemelő tudatot, hogy pályánk, bár sivár és nehéz, mégis megadja nekünk azt, mire éltünk munkás napjainban mindig szorúlva gondolunk, az aggkor egyetlen örömét: a csendes boldogságot.

* * *

Szem és lélek gyönyörködött abban a nemes törekvésben, melylyel kormányunk a hazai tanítók anyagi helyzetének elősegítését célozta. Öröm sugárzott az arcokon, midőn a remény, egy szebb és jobb jövő reménye felcsillant. Hazai zsidó tanítóságunk egész lélekkel osztozott ez örömben. Nem a fizetés-felemelési javaslat anyagi oldaláért — kartársaink között hál' Isten-

nek, alig van tíz, ki a törvény által előirt minimummal nem bírna, de mert láttuk azt az elismerést, melylyel kormányunk és országgyűlésünk a hazai zsidó tanítók tevékenységének is adózik. Verejtékes munkától forró homlokunkra jól esett a lús, bár megkésve érkezett koszorú, rögös pályánkon ujúlt erővel haladtunk tova. A közvéleménynek felénk forduló jóakarata és rokonszenve meggyőzött bennünket arról, hogy ügyünk, mint azt sokan hitték, koránt sincsen elveszve, mert az önzetlen és kitartó munkásság lassan bár, de mégis utat talál magának oda, hol az igazi érdemet szokták megjutalmazni.

* * *

Nem mulaszthatjuk el ez alkalommal megemlékezni a *pozsonymegyei* tanítókör megalakulásáról, mely értesülésünk szerint szintén egyesületünk érdekeit fogja szolgálni. Üdvözljük tisztelt Kartársainkat nemes buzgalmukért és lelkesedésükért, melylyel zászlónkat diadalra emelni segítik. Azon eszmék, melyeket egyesületünk hangoztat; Pozsony vidékén még nem igen találtak fogadtatásra. A tanítói kör szives együttműködésével lehetővé lesz téve, hogy törekvéseinknek ott is érvényt szerezzünk. A jelentékeny anyagi sikeren kívül meglesz e mozgalomból egyesületünknek az a haszna is, hogy ujabb nyilvánvaló bizonyítékát fogja adhatni működése czéltudatos voltának, mely íme mind szélesebb körben kelt érdeklődést.

Köszönjük a tisztelt kartársaink részéről nyilvánuló e bizalmat, mely, valóban szép erkölcsi diadalt jelent. Azon leszünk, hogy ügyünket a hazai zsidóság közös, szent ügyévé tegyük, mely nem ideig-óráig áll fenn, de, mert egy egész felekezet vallásos és hazafias érzületére van építve, örökkétartó. Be fogjuk bizonyítani eszközeink tökélyesbítésével és hathatósba tételével, hogy a múlt küzdelmeit bátran folytatni fogjuk és nem nyugszunk addig, míg ügyünknek mindenkit megnyerve, egyesületünket a hazai zsidóság éltető lelkévé nem teszszük.

* * *

E töredékes eszmék környékeztek bennünket, midőn a lefolyt év munkásságára visszapillantottunk. Az eredmények, melyeket konstatáltunk, biztos zálogai a legszebb jövőnek. Adja az Isten hogy a beköszöntő szünidő meghozza számunkra a várva várt nyugalmat, melyet a jövő feladatainak elviselésére szellemi és fizikai erőnk annyira megkíván. Adja az Isten, hogy friss egészségben térjünk vissza közös zászlónk alá és ujúlt erővel áldozhassunk szent hivatásunknak.

○

A német nyelv tanítása a népiskolában.

Illetékes helyről fel lévén szólítva, hogy e kérdésben nézetemet nyilvánítsam, kedves kötelességemnek tartom, a megtiszteltetésnek gyenge tehetségemhez képest eleget tenni.

Éppen egy éve annak, hogy az „Egyetértés“-ben egy jeles cikkirő hatalmasan kikelt azok ellen, kik a német nyelvet a népiskolában, nevezetesen pedig a zsidó népiskolában kultiválni kívánják, különösen kárhóztatva azt, hogy már az első osztályban tanítják sok helyütt a német irva-olvasást, a mennyiben cikkező nézete szerint ez nemcsak túlterhelteztést, hanem germanizációra valló hajlamot is involvál. Többen e vád folytán fel is szólaltak, részint helyeselve, részint pedig megczáfolva a t. cikkirő nézetét. Tudomásom szerint azonban gyakorlati kihatása is volt a vitatkozásnak, a mennyiben ebben a tanévben a német irva-olvasás tanítását több helyen az első osztályból kiküszöbölték.

S a hol ezt tették, ott helyesen cselekedték, mert tény az, hogy untig elég munkát ad a magyar és héber olvasás tanítása az első osztályban, tekin-

tetbe véve azt a körülményt, hogy hetenkint 20—22 órai tanítás teljesen elég a 6 éves, gyenge gyermekekre nézve, s ha ez idő alatt még egy harmadik nyelven is tanítunk, akkor az határozottan a többinek rovására történik. Másrészt pedig a sok olvasás-tanítás fölötté gépiessé válik s így szellemi tekintetben csak ártalmára lehet a gyenge gyermekeknek. No még az egészségi tekintetek is azt kívánják, hogy a túlterheléstől megkíméljük őket.

De sehogy se lehet elítélni azt az iskolát, a melyben a német írást és olvasást a II. osztályban kezdik tanítani és a melynek felső osztályaiban a német nyelvet fokozatosan és módszeresen kezdik művelni. Számos praktikus körülmény szükségessé teszi azt. Első sorban az a körülmény, hogy a középiskolában, nevezetesen pedig a reáliskolában, oly széles bázison tanítják a németet és oly szigorúak ott e részben a követelések, hogy a készületlen gyermekek — a mint a mindennapi tapasztalatok bizonyítják — sehogysem boldogulnak, ha a népiskolából a megfelelő készültséget nem viszik magukkal. Aztán bizony azoknak sem árt a német nyelv félig-meddig való tudása, — mert befejezett, kész tudásról a népiskolában nem lehet szó, — a kik az ötödik vagy hatodik osztályból lépnek ki, mely ezer meg ezer különböző viszonyainál fogva majdnem minden kereskedő, iparos vagy közvetítőre nézve a német nyelv ismeretét feltétlen szükségessé teszi. Hány jó hazafi, sőt 48-as párti ember van az országban, ki ügyvéd létére, felnőtt korában kezdi a német nyelvet elsajátítani. mert különben nem birna boldogulni! Én is akárhány ilyen jó hazafit tanítottam már és tanítok most is kettőt. Nem vétünk a hazafiság ellen, ha egy idegen, nevezetesen a német nyelvet is tudjuk, mert az ország határai körül uralkodó nyelv a német, és hazánkban is hány német ember van még, a kikkel okvetlenül német nyelven kell közlekedni. Ha a német nyelvet is értjük, akkor csak használunk magunknak, és ha sok ember önmagának használ, akkor a közvagyonosodásnak, a nemzetnek is használ. Ez pedig nem hazafiatlanság, hanem *hazafiság*.

Ebből az érvelésből természetesen nem az következik, hogy az iskolákban kötelees tantárggyá tegyük a németet, éppenséggel nem; de kárhoznatni azt az intézetet, melyben a németet szükségesség szempontjából tanítják, azt sem szabad, mert nem igazolt.

Ezeknek előrebocsátása után azzal a kérdéssel állunk most szemben, hogy mennyit tanítsunk a német nyelvből és hogyan.

A mi a tananyag mennyiségét illeti, igénytelen felfogásom szerint, a *második* osztályban súlyt kell fektetni arra, hogy a gyermekek helyes kiejtéssel olvasni és a kis meg nagy betűkkel írni tanuljanak és a tanév végén az abc- és olvasókönyvből néhány mondatot hiba nélkül lemásolni tudjanak. Súly fektetendő arra, hogy a *Herczog*-féle igen tapintatosan szerkesztett könyvben előforduló helyesírási gyakorlatokat figyelmesen olvassák és leírják. Az utánzási tehetségénél fogva igen sokat nyernek a tiszta, lágyított és összetett magánhangzók, a kemény és lágy, az egyszerű és összetett, valamint a rövid és hosszú magánhangzók kiejtésével és leírásával. Ezeken kívül szükséges, hogy a kis tanulók a második osztályban hetenkint legalább tíz szót magyarból németre fordítani tanuljanak, a minek az eredménye egy év alatt legalább is háromszáz szó, még pedig olyan szavak, melyeknek tárgyait a gyermek ismeretköréből merítjük.

A *harmadik* osztályban is első sorban súlyt kell fektelnünk a helyes kiejtéssel való olvasásra és a tiszta írásra, illetve másolásra. A másolás itt is rendszeresen összeállított helyesírási gyakorlatok nyomán történjék. Szótagolás, szavak tiszta, lágyított és összetett magánhangzókkal; szavak *ei* és *ou*, *eu* és *äu* hangzókkal magyar fordítással; szavak és kisebb mondatok lágy és kemény, egyszerű és összetett mássalhangzókkal hasonhangzású szavak, p. *baden*, *paßen*, megfelelő fordítással; az *f*, *s*, *ß*, *ff*, *fs*, a *ft* és *fz*, a *t* és *ct*, a *z* és *tz*,

a qu, r és ch begyakorlása; szavak és kisebb mondatok rövid és hosszú magánhangzókkal, ideértve a kettős magán- és mássalhangzókat is. Ez, nézetem szerint, a helyesírásra való anyag. Az olvasókönyv olvasmányából hetenkint 15—20 különböző jelentésű szót, azaz főneveket, mellékneveket, igéket, névelőket és névmásokat tanulnak könyv nélkül, kisebb mondatokban alkalmazva és különböző alaki fordulatokkal, úgymint egyes és többes számban, első, második és harmadik személyben, jelen, múlt és jövő időben. A tervszerűség itt se hiányozzék, mert nem jó, sőt céltévesztő, ha ide-oda kapkodunk, majd ezt, majd amazt tanítjuk. „*Rend a lelke mindennek*“, és céltudatosan eljárni, a népiskolában is feladatunk. Azért egy tervszerűen szerkesztett kis kézi-könyv segítségével többre megyünk, mint az olvasókönyvvel, a mely a nyelvoktatás tekintetében nem szolgálhat oly tüzetesen útmutatóul, mint a jó kézi-könyv.

Igen előnyös végre, ha évközben a rendelkezésünkre álló időhöz képest apró és könnyű nyelven írt elbeszéléseket és verseket németből magyarra fordítunk, illetve fordíttatunk, és ha tartalmukat értik, akkor a tanuló könyv nélkül meg is tanulják.

A *negyedik* osztályban előtérbe lép a német nyelvtan gyakorlati tanítása. Az eddigelé nyert szókészletet folyton gyarapítjuk; de felhasználjuk egyszersmind anyagul az alaktan tervszerű tanítására. Nevezetesen tárgyalandó ebben az osztályban a határozott és határozatlan névelő és a főnév neme, száma és ejtegetése; a névmások; a személyes névmás ejtegetése; a melléknév, mint állítmány és jelző fokragozása; a számnév általában; az ige, főnévi igenév, az igető, a melléknévi igenév a jelen és múlt időben; az időbeli segédigék ragozása, 20 gyenge és 20 erős ragozású ige hajlítása a jelen. elbeszélő, múlt és jövő időben, néhány el nem választható és néhány elválasztható partikulussal összetett igének hajlítása; megfelelő mondatok a cselekvő és szenvedő alakban; a 3. és 4. esetet vonzó névutók (prepozíciók). Magától értetődik, hogy mindent megfelelő példákon, azaz mondatokon szemléltetni, a szabályt (magyar nyelven) levezetni és aztán begyakorolni kell, még pedig az iskolában a tanító közreműködésével szóval és írásban mindaddig, míg a gyermekek a tanultakat tökéletesen megértették és — *tudják*.

A *negyedik* osztályban legalább 20, könnyű nyelvezeten írt elbeszélést, illetve néhány verset, közmondást fordítunk és fordíttatunk németből magyarra, a melyeket aztán a tanulók szószerint megtanulnak. Ez a könyv nélkül való tanulás nagyon előmozdítja a szó- és mondatfűzésben való ügyességet, és kiinduláspontja a német nyelven való beszédnek és írásnak. Azért ne kicsinyeljük ezt az eljárást, hanem gyámolítsuk minél jobban. Még a helyesírásnak is akad egy kis idő abból, a melyet a heti *négy* órával a német tanításnak szántunk. Rendje és beosztása ugyanaz, mint a harmadik osztályban.

Az *ötödik* osztályban törekvésünk az, hogy a német órák ideje alatt német nyelven közlekedjünk a tanulókkal. Német nyelven kérdezzon és magyarázzon a tanító, s csak akkor használja a magyar szót, mikor a megérthetőség azt szükségessé teszi. Másrészt a tanulókat is arra szorítsa, hogy német nyelven feleljenek. Eleinte nehezen, furcsán megy, de következetesen és szigorúan használva ezt az eljárást, a gyermekeknek ebbeli ügyessége határozottan fokozódik. Különösen szükséges ez a tanítási mód az olvasásnál, illetve az olvasmányok megértésénél.

Az olvasott és megértett olvasmányokat (elbeszéléseket, verseket) a gyermekek szó szerint megtanulják. Ezek után a tanító a tartalom szerint kérdéseket ír elő német nyelven, és ők ugyanezen a nyelven a feleleteket írják meg. Különösen előnyösek ily nemű gyakorlatokra a kisebbszerű leírások.

Az *ötödik* osztályban fontos szerepe jut a német alaktan behatóbb ismertetésének, de hozzátéve, nemcsak az elméleti, hanem főképen a gya-

korlati résznek. A tananyag a következő: A főnév és melléknév erős, gyenge és vegyes ejtegetése; a névmások; a névmások és számnevek ejtegetése; a gyenge, erős és vegyes igeragozásu igéknek ismertetése és mondatokban való alkalmazása; a módbeli segédigék ragozása; a jelentő, felszólító és feltételes módban való igeragozás; a szenvedő igék ragozása; a második, harmadik és negyedik esetet vonzó prepozíciók megtanulása és alkalmazása. Hogy néhány órát a helyesírásra szánjunk, azt bővebben fejtegetni vagy indokolni szükségtelennek tartom.

A hatodik osztályban a nyelvtant illetőleg főszólyt fektetünk a mondattan tárgyalására. Alany, állítmány, jelző, tárgy, határozók, összevont és összetett mondatok: ezek képezik az útmutatót, a melynek alapján jól begyakoroljuk a főnevek és különböző névmások, szám- és melléknevek négy esetének használatát, az igék, melléknevek és névutók szóvonzatát (rectióját); az igék és igenevek, valamint a kötőszók alkalmazását. Szorgalom és kitartás által, saját tapasztalataim után mondhatom, bámulatos eredményt lehet már ebben az évben elérni. Csak jó és erős akarat kell hozzá.

A mi a nyelvtan körén kívül levő gyakorlatokat illeti, úgy arra kell utalnom, a mit az ötödik osztályt illetőleg fõntebb már elmondottam. Még csak egy mozzanatot akarok felemlíteni, azt t. i., hogy a hatodik osztályban — az időhöz képest — minél több magyar levelet fordítottunk magyarból németre. Ez a gyermekekre nem zve ép oly érdekes, mint hasznos foglalkozás. Másrészt pedig egész elbeszéléseket reprodukálhatnak saját szóvali német nyelven. Külön helyesírási gyakorlatok itt már nem szükségesek, a mennyiben az eddig követett tanmenet után a gyermekek már annyi ügyességet sajátítottak el maguknak, hogy alig irnak már hibát.

Ennyivel befejeztem volna a tananyagának vázlatos beosztását s most szólnom kellene még az alkalmazandó tanmódról. De tekintve azt, hogy fejtegetésem fonalán a módszerre nézve is történt itt-ott reflexió, és tekintve azt, hogy *Comenius* alapelve szerint a tanmódra nézve is megadja a jó tankönyv az útmutatót, az ilyenek pedig okvetetlenül rendelkezésére kell állania úgy a tanítóknak, mint a tanulóknak — a módszerre vonatkozó nézeteimnek bővebb kifejtésétől ezúttal tartózkodom. A *tananyagának* az osztatlan iskolára való beosztása nem okozhat nagy fáradságot. Hol kevesebb az idő és a tanerő, ott kevesebbet kell felölelni; de a tanmenet és a tanmód ugyanaz lehet, mint az osztott iskoláké. Különben igen háladatos dolog, ha szükség esetében a III. és IV. valamint az V. és VI. osztályt csoportosítjuk, miáltal a felsőbb osztálybeli ismétli azt, a mit az előbbi évben tanult; az alsóbb osztálybelinek pedig csak előnyére fog szolgálni, ha azt az újat is *meghallgatja*, a mit csak egy év mulva fog tanulni.

Hogy helyes-e az én felfogásom, azt a tisztelt szakértők ítéletére bízom.

Pécs, 1893. június 26.

Klingenberg J.

Teendők a fizetésjavítás tárgyában.

Ha valaha volt időszak, melyről joggal elmondható, hogy örökké emlékezetes marad a tanítóságra nézve, úgy ez az utolsó évtizedről állítható. Tanítóság és szegénység az évszázadok folyamában annyira összeforrtak egymással, hogy egyik a másik nélkül alig képzelhető. Nem nagyon hosszú időre kell visszatekintenünk, a mikor hitsorsosaink jelentékeny része csak a vézna, sápadt, sovány embert tartotta jó tanítóknak. A testileg gyarapodó tanító mellett gyermeke szellemi érdekét látta veszélyeztetve. A tanító anyagi gyarapodása sem igen feküdt a zsidóság egy részének szívében. „Alantas közegnek tekintvén a tanítót, anyagi állásának emelését sem szívesen látták,“ mert hiába — így

gondolkodtak a mindenható vezetők közül sokan — a ki anyagilag jól van situálva, az nem lehet az önkény vak eszköze, az maga is gondolkodni, beszélni, sőt önállóan cselekedni is merészel. A haladó kor szelleme azonban felekezetünk tanítóinak is meghozta máj itt-ott az anyagi, és ezzel együtt a szellemi és társadalmi emelkedést. A tanítót tényezőnek ismerik el, melylyel a felekezetnek számolnia kell, tényezőnek, mely a felekezetiértelmiség hatalmas contingensét képezi, mely a felekezet jövőjének oszlopa, támasza, talpköve. A zsidó kongresszus, a felekezet belsejében dúló viszályok az 1868 évi 38 t. cz, a régi és új nyugdíjtörvény, az antisemitismus, mind megannyi tényező, melyek egyrészt a zsidó tanító öntudatát felébresztették, másrészt hitsorsosainkat állásunk fontosságáról, hivatásunk magasztosságáról, az általunk végzett munka becséről meggyőzték. Onnan magyarázható meg azon körülmény is, hogy nekünk, mint *zsidó tanítóknak* nem igen kellett a 300 frtos minimum ellen síkra szállnunk, mert elenyésző csekély azon zsidó iskolák száma, hol a tanító a törvényes minimumot már régen meg nem kapta volna. De sajnos, a többi iskolafentartók szűkkeblősége visszahatással gyakorolt a zsidó iskolákra is. Nem kétekedem benne, hogy ha maga az állam, a községek és a többi gazdag, alapítványokkal, törzsvagyonnal rendelkező felekezetek tanítói anyagi állását tetemesen emelték volna, a zsidó tanító fizetése ma már nem két, hanem három zérusos volna. Azért nemcsak a tanítók összeségének érdeke, melyet *soha sem szabad szem elől téveszteniünk*, hanem a specziális zsidó tanítói érdek is azt sugalta, hogy a fizetés dolgában megindult országos mozgalomban tevékeny részt vegyünk, mert a mily mértékben javul a tanítók helyzete általában, *oly mértékben kell, hogy a zsidó tanító állása* saját szűkebb körében is emelkedjék. A közelmúltban lezajlott nagyérdékü országgyűlési víta e sorok írójának álláspontját igazolta. Az országgyűlés szónokai nagyon helyesen, általánosságban foglalkoztak a tanítósággal, mert mindenki meg volt győződve róla, hogy az egyes iskolafentartók a mondottakból a természetes következményeket le fogják vonni. A minimum fájdalom a régi maradt. Homályos világot mutató vezércsillag, egyeseket ferde irányban terelő utmutató lehet ez! A tanító tapintatától, bölcs belátásától függ, hogy a kedvező időt és alkalmat a közönség felvilágosítására felhasználja és bebizonyítsa, hogy a zsidó tanítónak ragaszkodnia kell szent irásunk ama követelményéhez, mely szerint egészen hivatásának kell élnie, hogy csak az ügy hátrányára van, ha idejét, életét és erejét, ha szellemének javát saját mellékfoglalkozásának szenteli.

Néma gyermeknek anyja sem érti szavát. Nem elég, ha egymásnak elmondjuk jajainkat, bajainkat, egymás közt sugdosunk-bugdosunk és ott, hol közös érdekeink előmozdításáról szó van, csupa opportunitásból hallgatnak. Fel kell sorolni mindazon indokokat, melyeknél fogva a törvényes minimum a zsidó tanítóra sehol sem alkalmazható, és hogy a törvényhozás által perhorreskált 600 frtos minimumra a legkisebb faluban működő zsidó tanítónak is szüksége van. Ehhez azonban egyetértés, szilárd összetartás, valódi testvéri szeretet, a szó legnemesebb értelmében vett collegiálitás szükséges. Ne várja egyik a másiktól, hogy számára a gesztenyét a parázból kikaparja. Egy tantestület, melyben egy mindnyájáért és mindnyájan egyért küzdenek sokat, nagyon sokat érhet el. Megengedem, hogy az állásuk javítása érdekében fáradozó tanítók, oly ellenérvelésre is akadnak, melynek jogosultságát nem lehet kétségbe vonni. Joggal hivatkoznak kisebb községeink a budapesti zsidó hitközségre, mely sajnos, tanítóit még mindig nem dotálja úgy, mint azt az ország legelső zsidó községétől joggal elvárhatnók. Az ország zsidói mindenkor és mindenben Budapest fővárosa zsidóitól várták az impulsust. Miféle példákat mutattak utóbbi időben az oly hitközségek, mint Nagy-Kanizsa, Pécs és mások. Nagy-Kanizsa, Pécs — és 500 frtos tanítói állás. Ha nevezett községek 500 frttal fizetik a tanítót, mit mondjanak ama felső magyar-

országi 10—12 tagból álló, ágról szakadt, nyomorult, apró cseprő községecskék. Csodálkozunk-e azon, ha még mindig „Wandelkostos” pályázatokra bukkanunk. Különbözik-e még a legutolsó fészekben 200 forint és „Wandelkost” mint a pécsi vagy nagy-kanizsai 500 forint, vagy a budapesti 900 forint? Az imént megtámadott hitközségek védelmezői azt fogják válaszolni, hogy a tanító fizetése nem marad oly csekély, mint a milyen kezdetben; idővel javul. Ezen ellenvetés nem állja meg helyét. Mert miheiyt 500 forintot elfogadnak törzsfizetés gyanánt, akkor az emelkedés már nem lehet nagy és hiába zengünk országra szóló bőkezűségről dityrambusokat, ha a tanító nagy ügygyel bajjal 700—800 forintos fizetésig feltápáskodhatik.

Ha más községek is említett hitközségek eljárását követnék, akkor a közelmúltban meghozott, a tanítók fizetését szabályozó törvény legszebb gyöngyétől fosztatnak meg. Legjobban érdekel bennünket az új törvénynek azon pontja, mely szerint az ország minden tanítóját öt ízben 50 forintos korpótléket kap. Tagadhatatlan, hogy ezen korpótlékek idővel a hitközség költségvetését meglehetősen terhelni fogják. Igaz, ugyan, hogy az új törvény értelmében az állam köteles, a hitközséget saját kérelmére segíyezni, oly mértékben, mint azt a rendszeresített tanítói fizetések szükségessé teszik. Az állam ezen nyújtandó szolgálatával szemben az iskolára való befolyása tekintetében lényeges ellenszolgálatot igényel. Hitközségeink áldozatkészsége nem csekély mértékben lesz majd próbára téve, mert, mi türes-tagadás, tisztességes törzsfizetés és a törvényes korpótlék a hitközségek költségvetéseit az eddiginél sokkal nagyobb mértékben fogja terhelni. A tanítója és iskolája érdekét szíven hordó hitközségek vagy megfogják adni a tisztességes, legalább 600 forintos minimumot és quinqueniument sajátjukból, vagy igénybe fogják venni az államsegélyt. Mindketet út helyes és az ügyre nézve csak üdvös lehet. Én azonban mástól tartok. Akadnak majd iskolafentartók, kik a korpótléket a tanítói karra nézve illuzoriussá teszik. A jelenleg alkalmazásban levő tanítóknak megadják majd a törvény által megállapított korpótléket, üresedés esetén azonban majd Pécs, Nagy-Kanizsa és mások példáját fogják követni. A kidőlt tanítók helyébe olcsó tanítókat fognak választani, a kiknek aztán könnyen megadhatják a fizetésjavítást. Ily eljárás direkt kijátszása volna a törvénynek. Nem helyeselhetők, ha egy-egy hitközség ugyanazon iskolánál különböző törzsfizetéssel javadalmazott tanári állást szervez, de új állás szervezésénél ez eljárás törvényesség szempontjából kifogás alá nem eshetik; a törvény rút kijátszásának, az iskola és tanítói tekintély lealázásának tartanám azt, ha az elhalálozott, vagy nyugdíjba vonult tanító állását csekélyebb fizetésű tanítóval töltenék be. Aggályomnak idejekorán adok kitejezést. Az új törvény végrehajtására vonatkozó instrukció még nem jelent meg. A törvény kijátszásának elejét lehet és kell venni. Az eshetőségre felhívom elnökségünk és ennek útján központi választmányunk figyelmét. Tegyük meg idejekorán a szükséges lépéseket, hassanak oda, miszerint rendeletileg megállapítottassék, hogy egy bizonyos összeggel szervezett állás kisebb összeggel nem dotálható. Ez áll az állami és községi iskolák tanítóinak fizetésére nézve, jogos és méltányos tehát, hogy minden iskolára alkalmaztassék. Ezeket szükségesnek tartottam elmondani most, a mikor tanügyi törvényeink száma egy fontos törvénynyel szaporodott. A quinqueniumentra vonatkozó paragrafus a törvény gyöngyét képezi, mert az igazat megvallva, mi, idősebb tanítók álmodni sem mertük volna, hogy még valamikor oly törvényünk is lesz, mely anyagi előléptetésünket biztosítja. A kormány figyelmét az általam aggodalomképen kifejezett eshetőségre annál is inkább fel kell hívni, mert félok, hogy különösen az idegen ajku iskolák, a nemzetiségek mindent elfognak követni, hogy a törvényt kijátszhassák és az államnak iskolájukra való nagyobb befolyását megakadályozzák. Ajánlom azonban az ügyet a „Magyarországi tanítók országos bizottságá”-nak is figyelmébe és nem kételkedem benne, hogy annak ügybuzgó

elnöke is megfogja tenni a szükséges lépéseket. Végül nem mulaszthatom el, hogy a pozsonyi kartársak felbivása folytán e lapokban megjelent javaslatomat ismételve, egyleti ügyeink vezetői figyelmébe ne ajánljam. A fizetésjavítás érdekében *felekezetünk kebelében* más most valamit *tenni kell*.

Bányai Jakab.

Kiadványaink terjesztése.

Egyesületünk belső szervezete és működése a lehető legkedvezőbb; oly kedvező, hogy németországi kollegáink is megirigyelhetnek érte. Mert a mit mi céltudatos munkával jobbra már elértünk, azon ők jelenleg is hasztalanul fáradoznak. Sokszoros kísérletezés sem volt képes közös zászló alá egyesíteni a birodalomnak összetartásra és egyetértésre szoruló zsidó tanítóit.

Magyarország zsidó tanítóságának nagy zöme ellenben immár összegyülekezett, hogy diadalra segítse egyesületünk zászlaját, melyet nagy eszmékért és nagy célokért lobogtatunk. Az összetartás és egyetértés szelleme lengi át szivünket és csak ez tesz képessé nagy feladataink sikeres megoldására. Működésünk már eddig is szép eredményeket mutat fel, *felekezetünk* és tanügyünk hasznára és dicsőségére.

Ne higyjük, azonban, hogy e tevékenység a múltban és jelenben, a jövőre nézve is kellő biztositékot nyújt a megfelelő haladásra. Egyesületünk helyes szervezete, belső életének kellő megállapodottsága azonban a legjobb eszköz és mód arra, hogy megoldatlanul hagyott feladatainkat teljesen befejezzük.

Két főcélzt tűzlünk magunk elé, midőn egyesületünket megalapítottuk: az egyik a magyar zsidó-iskolaügy fejlesztése, a másik a zsidó tanítók anyagi támogatása volt. Azon eszközök közt, melyek e célok megvalósítására szolgálnak, *könyvkiadványaink* a legfontosabbak. Ezekkel hathatunk legjobban a zsidó-tanügy fejlődésére, ezek jövedelméből segíyezhetjük leginkább szükölködő kartársainkat. Természetes, hogy egyesületünk a legnagyobb gondot könyvkiadványainkra tartozik fordítani.

Meglevő tankönyveinkkel már is nagyot lendítettünk a zsidó-oktatás ügyén. Különösen olvasókönyveink hatottak nagyban a zsidóság vallásos és hazafias érzületére. De mindennek daczára még igen messze vagyunk a céltól, melyre törekednünk kell; Magyarország zsidó iskoláinak túlnyomó részében még mindig nem sikerült könyvkiadványainknak kedveltséget és tekintélyt szerezniök.

A mult évi közgyűlésünk alkalmából kibocsátott hivatalos jelentésből kitűnik, hogy egyesületünk 21 rendbeli kiadványából az eddig lefolyt 10 év alatt összesen 360 ezer példány fogyott el; az átlagos évi kereslet tehát 36 ezer példány volt. A táblázatos kimutatásból az is kitetszik, hogy minden egyes könyvnek minő volt a forgalma. Így a Szidur évenként 6000 példányban, az I—IV. osztályokban használt német és magyar olvasókönyvek mindegyike évi 2000 példányban, a többi tizenegy kiadvány pedig átlag 500—1000 példányban kelt el.

Ha azonban tekintetbe vesszük, hogy Magyarországon 105,249 tanköteles zsidó gyermek jár tényleg iskolába és hogy ezek közül mintegy 70,000 nyer zsidó felekezetű népiskolában oktatást, ez eredményt éppen nem sokallhatjuk. Minden második gyermek kezében találhatunk csak egyet-egyet kiadványainkból. Holott minden egyesre legalább három egyesületi könyvet kellene számítanunk, hogy csak némi kelendősséggel is dicsekedhessünk.

Az átlagos évi forgalomnak tehát hatszorta nagyobbnak kellene lennie, 36,000 példány helyett évi 216,000-nek kellene elfogynia, hogy a kitűzött célt valahogyan megközelíthessük. Ilyképen lendíthetünk csak némiképen anyagi helyzetünkön, ily módon lehetséges csak elérnünk, hogy működésünknek a haza egész zsidóságára kihatása legyen.

Összegezve előbbi számításunk eredményeit, azt találjuk, hogy a magyar zsidó népiskolákban használt tankönyveknek csak 16%-a való az egyesület kiadványai közül, a többi 84% idegen szerzők műveiből telik ki. *Korántsem akarjuk megsértett érdekeinket e műveknek rossz színben való feltüntetésével elősegíteni; de viszont azt sem állíthatjuk, hogy ezek jobban szolgálnák felekezi és nemzeti tanügyünket, mint a mi egyesületünké.* Bizonyítja ezt leginkább ama körülmény, hogy két zsidó jellegű olvasókönyvünk, melyek egyike a Bach-korszak szüleménye, másika pedig az orthodox vezetőségnek egy alkotása, távolról sem dicsekedhetik olyan elterjedtséggel, minővel a mi kiadványaink.

Számottevő konkurrencziára csak a kormány által kiadott Gönczi- és Gáspár-féle, vagy a Méhner Vilmos, Lampel és mások vállalatában megjelenő, felekezeti jelleggel nem bíró olvasókönyvek részéről kell elkészülve lennünk. Ezek mindegyike kisebb-nagyobb mértékben elhódította előlünk a tért, nem a könyvek paedagogiai értékénél, hanem főleg üzleti összeköttetéseknel fogva.

Első sorban — erős meggyőződésünk szerint — ez az oka azon sajnós jelenségnek, hogy könyveinkkel jobban prosperálni nem tudunk. Csak a rossz-akarát foghatja ránk, hogy a helytelen szerkesztésben rejlik a hiba. *Mert feltéve, hogy tanítóink ez okból nem akarják kiadványainkat pártfogásukba venni, joggal kérdehetjük: mért nem mutatnak rá azok esetleges fogyatkozásaira? Miért nem szólalnak fel egyesületünk közlönyében, hogy az elnökség, hibáját látva, azt jóvá tenni igyekezzék?*

Bizonyára nem a könyvek czélszerűtlenségében keresendő az akadály, hanem az említettük okon kívül főleg azon közönyben, melylyel a zsidó tanítóság részéről még most is találkozunk.

És keresendő ezenfelül magában az egyesületben, mely nem karolja fel kellő buzgalommal ezen legnagyobb fontosságú ügyét. Nagyobb szabású működést kell kifejtenünk kiadványaink terjesztése körül. Propagandát kell csinálnunk a szent ügynek; kulturmissziót nem teljesít az, ki télenül nézi, mint hódítják el mások előle a tért. Buzdítani, serkentenit kell a tanítókat, fel kell őket rázni egykedvűségükből és lelkesedést kelteni bennök eszményi céljaink iránt. Lehetőleg minden egyessel külön megértetni, hogy minő ocsmány dolog kivonni magunkat a közös munkálkodás alól és ölbetett kezekkel nézni, mint fáradoznak mások érettünk. *Az egyesület közlönyében állandó rovat legyen fenntartva kiadványaink statisztikája számára, hogy mindenkor láthassuk: hol használják azokat és hol mellözik. Utat-módot kell találnunk, hogy az erre szükséges adatok birtokába jussunk. Csak ilyen nyilvántartás és ilyen buzgó tevékenység mellett várhatunk kedvezőbb eredményeket kiadványaink terjesztése ügyében, mely jelenleg legfőbb anyagi és erkölcsi célunk.*

Szó.

A magyar zsidó irodalmi társaság és a zsidó tanítók.

Hosszas lethargiájából feleszmélt a hazai zsidóság; a zsidó szellem, melyet már-már kihaltak véltünk és mely az utóbbi időben legföljebb a templomokban és iskoláinkban huzódott meg nagy szerényen, fölébredt és hatalmasan működik és ezen működésnek nyoma közéletünknek csaknem minden terén meglátszik. Hogy többet ne emlitsünk, e szellem ébredésének köszönhető, hogy csaknem huszonöt évi pihentetés után újból megindították a reczepcionális mozgalmat, mely már meg is termette gyümölcsét, és e szellem ébredésének köszönhető legujabban a „magyar zsidó irodalmi társulat” megalakítása is. E társulat megalakításának eszméjét az országos izraelita iroda a VI. községkerület, junius hó 12-én tartott ülésében vetette fel. Az eszme csakhamar testet öltött, a mennyiben három nap mulva ez ügyben gyűlést tartottak. A gyűlésen főtisztelendő dr. Kohn Sámuel úr elnökölt, ki megnyitó beszédében

a társulat feladatát és fontosságát ecsetelte. Ezen ülésből bizottságot küldtek ki, az alapszabályok kidolgozására és a közönséghez intézendő felhívás megszerkesztésére. A bizottság már tartott ülést, megállapította az alapszabályok főbb elveit és az akció megkezdését szeptemberre halasztotta.

Örömmel üdvözölheti minden igaz zsidó az új társaság létrejöttét, de kétszeres örömmel azok, kiknek hivatása a zsidó szellemet éleszteni és a zsidó öntudatot fokozni. Ez utóbbiakhoz tartozunk mi zsidó tanítók is, mert előreláthatólag az új egyesület hatalmas szövetség-társa lesz a zsidó iskolának, annyival inkább is, mert az nem annyira a tudomány, mint inkább a vallásosság terjesztője akar lenni. Nem kell tehát majd ezután attól tartanunk, hogy fáradozásunk és munkálkodásunk egy része kárba vész, a mennyiben növendékeink kilépve az iskolából hamar elfelejtik azokat a vallásos tanokat, melyeket ott elsajátítottak maguknak, mert hiszen az életben nem nagyon lesz alkalmuk azt gyakorolni és a mi a fő, nem nagyon lesz alkalmuk azt gyarapítani.

Ezért minden zsidó tanítónak, ugyszólván állásából kifolyó kötelessége az új egyesület működését figyelemmel kíséreni és annak saját körében híveket szerezni. De másrészt azt is reméljük, hogy az új egyesület működése körébe belevonja a tanítóságot is. A tanítóság között nagy számmal vannak író-emberek, kik irodalmi működésük által szép hírnévre tettek szert; ezek az ügynek nagy szolgálatot tehetnek, mert mint fentebb említém, az egyesület nem kíván tudományos egyesület lenni, hanem inkább a nagy közönségre akar hatni; már pedig e célra kiválóan alkalmas a tanító, ki irodalmi működésében eddig is az ifjúságon kívül éppen e körök számára dolgozott és így azok igényeit és gondolkodási módját legjobban ismeri.

Végül még csak egy dologra akarok reflektálni. Az új egyesület programjába a bibliafordítás ügyét is felvette és nagyon helyesen. Nem a saját, hanem elismert szakemberek véleményét tolmácsolom, midőn kimondom, hogy a tanító-egyesület tulajdonát képező *Deutsch*-féle fordítás a legjobb, mit e téren felmutathatunk. A szentírásnak ezt a részét tehát ebben a fordításban terjeszthetnék, miáltal a megboldogult fordítónak emlékét tisztelnék meg és némi hasznot hajtanának a tanító-egyesületnek, mely eddigelé, habár szerényebb körben és szerényebb eszközökkel ugyanazt a célt szolgálta és fogja ezentúl is szolgálni, mint az új egyesület. Adler S.

Hogyan támogatják hitközségeink egyesületünket?

Egyesületünk múlt évben örömnappet ült s örömében részt vettek számos jóakaróink mellett hazánk zsidó hitközségei közül is többen. Számos hitközség t. i. sietett szerencsekívánataival és elismerő nyilatkozataival az egyesület iránti rokonszenvének kifejezést adni. Az árvaalap létesítése céljából megindított gyűjtés alkalmával 25 hitközség lépett egyesületünk kötelékébe mint pártoló tag évi 5 frtnyi díjjal, 3 hitközség pedig alapító tagjaink sorába lépett. Jelenleg 30 községet számítunk pártoló tagjaink sorába és mint alapító tagot *hatot*. Ezek az adatok illusztrálják azon támogatást, melyben országos, a zsidó hitfelekezeti tanügy emelésén derekasan fáradozó egyesületünk a hitközségek által részesül. 26 évi működésünk alatt 470 anyahitközség közül csak 36-ot voltunk képesek szent ügyünknek megnyerni. „*Vajmi csekély jele ez egyesületi eszményeink hódító erejének!*“ Így magyaráztatná e jelenséget az, a ki a dolgot csak felületesen szokta megítélni.

De nem így áll a dolog. Egyesületünk létjogosultságát hazánk valamennyi zsidó hitközsége fel tudja fogni és feladatainak fontosságát s működésének üdvös voltát a legtöbb hitközség tapasztalatból tudja megítélni. Hiszen alig van zsidó felekezeti iskola hazánkban, a hová működésünk akár anyagi

segély, akár pedig tanügyi útbaigazítások alakjában nem hatott volna. Átlag 1600 frtot küldünk évenként az ország minden vidékére beteg tanítóknak vagy tanítóözvegyeknek segélyezésére s a mellett közlönyünkkel és kiadványainkkal törekszünk a zsidó tanügyet tőlünk telhetőleg előmozdítani. Hogy mennyire sikerült a magyar zsidóság osztatlan bizalmát megnyernünk, mutatja azon örvendetes tény, hogy a fentjelzett hitközségek közé, melyek egyesületünket állandóan tanítgatják, orthodox, neolog és statusquo hitközségek egyaránt tartoznak. Egyesületünk tehát nem vett részt a pártpolitika követelte különböző nézetek és eszmék megvitatásában; előtte csak *egy* cél lebegett: *a zsidó tanügy emelése zsidó felekezeti és magyar nemzeti szempontból.* És mégis mily kevés azon hitközségek száma, melyek bennünket anyagilag támogatnak! Mivel magyarázható ez?

Én semmi esetre nem vádolhatom a hitközségeket a tanügy és így ennek szolgálatában álló egyesületünk iránti közönnyel. Abban sem találhatom az okot, hogy a legtöbb hitközség anyagi viszonyai nem engedik meg az évi 5 frtnyi kiadást oly egyesület javára, mely az ismét bő kamattal tanítóinak, azok özvegyeinek vagy árváinak juttatja vissza. Nem! a hitközségek nem lehetnek oly szegények, hogy ezt a csekély összeget fel nem vehetnék az évi költségvetésbe, mert אין ציבור עני.

De mi, a vezetés, épúgy mint az egyesületi tagok, mulasztást követtünk el és követnének el most is, ha ezt tétlenül tovább nézzük. Kérelmeznünk kell minden egyes hitközségnél, addig nem nyugodni, míg cél nem érünk. Mert néma gyermeknek anyja sem érti szavát. E tekintetben nem szabad ellankadnunk és ha a siker nem is mutatkozik mindjárt, ne riadjunk vissza. Nem koldulás ez, a mitől a tanító oly nagyon irtózik, hanem apostoloskodás egy szent ügyért. A siker előbb-utóbb biztos és így oly állandó évi jövedelmet teremtünk a magyar zsidó tanügy munkásai számára, melylyel aztán hathatósabb mérvben támogathatjuk tanítóinkat, kiket utóvégre hitközségeink sem akarnak inségben látni. Egyesületünknek közel 500 tagja 270 kisebb-nagyobb hitközségben működik. Miért ne sikerülhetne ezek szorgos utánjárásának az, hogy hitközségeinknek legalább nagyobb részét birjuk ügyünknek megnyerni? Meg kell azt kísérteni minden egyes tagtársunknak! Nem hihetjük, hogy miért nem volnánk képesek megnyerni pl. az abonyi, b.-gyarmati, besztercebányai, csornai, csurgói, czeplédi, dunaszerdahelyi, esztergomi, galgóczi, gyöngyösi, gyönki, halasi, hevesi, homonnai, jászberényi, kaposvári, késmárki, kunfélegyházai, kisbéri, kolozsvári, lugosi, makói, mohácsi, mezőtúri, nagy-bittsei, nagy-kanizsai, nagy-szombati, n.-surányi, n.-szalontai, n.-váradi, paksi, pápai, párkányi, pozsonyi, s.-a.-ujhelyi, siklósi, szeniczei, szakolczai, szabadkai, szarvasi, szécsényi, sz.-fehérvári, szombathelyi, tatai, topolyai, trencsényi, vágúj helyi, zombori, zólyomi és sok más hitközséget is, mint megnyertük az adai, barcsi, dombovári, lévai, péczeli és más, aránylag kis községeket?

Az egyesületi vezetésnek ez irányban mielőbb fogantatás kellene nagyratisztelt elnökünknek megválasztatása alkalmával kifejtett munkaprogramját és működésére első sorban a vidéki köröket és ezek révén a vidéki tagokat belevonni. Czéltudatos, tapintatos és mindenelőtt lankadatlan utánjrással végre, sikerül majd vállvetett munkásságunknak pártoló hitközségeink számát néhány százra is felszaporítani. Legfőbb feladatunk legyen tehát minél előbb és minél több hitközséget zászlónk alá toborzani. Hogy ebbeli törekvésünknek kellő sikere lesz, meg vagyok róla győződve.

Szeniczei.

EGYLETI ÉLET.

Jegyzőkönyv.

Felvétetett az orsz. m. izr. tanítóegyesület közp. választmányának 1893. évi május hó 30-án tartott üléséről.

Elnök: Kornfeld Gyula.

Jegyző: Morgenstern Jakab.

Jelen voltak: Adler Simon, dr. Bánóczy József, Barna Jónás, Csukási Fülöp, Dallos Mór, Győri Adolf, Léderer Ábrahám, Reif Jakab, Schichtanz Ármin, Schön József, Stern Ábrahám és Tolnai J. Béla.

Miután az utolsó ülésről szóló jegyzőkönyv felolvastatott és szabályszerűen hitelesített, az elnök jelentést tesz következő ügyekről:

1. Az egyesület május hó 3-án néhai Lederer Bernát emlékének tiszteletére ünnepélyes ülést rendezett, melyen Léderer Ábrahám tanár úr a jelenlevők által nagy tetszéssel fogadott alkalmi felolvasást tartott, mely felolvasás a tagoknak külön lenyomatban fog megküldetni. Ez ülésben a Léderer Bernát ezer forintos alapítvány kamatai, — melyeket ez izben Léderer Sándor földbirtokos úr sajátjából, 100 frtra egészített ki, — ennek tekintettel arra, hogy dr. Bak Izrael úr egykor tanára volt, egyesületünk rendes tagjának íteltetett oda betegségé czimén; azonkívül a Gans-féle alapítvány ez évi kamatai az orsz. izr. tanítóképző-intézet egyik szorgalmas növendékének, Bródynak íteltettek oda nevezett intézet igazgatóságának ajánlatára.

A választmány e jelentést helyeslő tudomásul veszi s Léderer Sándor úrnak valamint Lederer Ábrahám tanár úrnak jegyzőkönyvi köszönetet szavaz.

2. Elnök jelenti, hogy a győri tantestület 12 frtot, a pápai tantestület 4 frt 50 krt küldött a tűzkárosult veszprémi kartársak részére.

A választmány köszönettel veszi tudomásul s a pénzt egyelőre letétbe helyezni elrendeli.

3. Elnök jelenti, hogy Győri Adolf, egyesületünk ügybuzgó tagja a fővárosi VII. ker. polgári leányiskolában ifjúsági hangversenyt rendezett, melynek tiszta jövedelmét, 200 frtot, az egyesület árvaalapja javára fordította. E szép siker a rendezőn kívül nevezett iskola igazgatójának is köszönhető, ki a fővárosi iskolahatóság részéről egyesületünk érdekében kieszközölte az engedélyt említett jótékonycélú hangversenyre, továbbá Vajdaffy énektanárnak, ki a hangverseny körül ügybuzgón működött közre. Az elnökség nevezett iskola igazgatójának és énektanárának a választmány nevében írt levél útján fejezte ki az egyesület háláját.

A választmány a jelentést örvendetes tudomásul veszi, az elnökségnek a választmány nevében tett intézkedéseit helyesli és Barna Jónás indítványára, — ki különösen Győri Adolf ügybuzgalmát, időt és fáradságot nem kimélő áldozatkészségét hangoztatja, — egyhangúlag hálás köszönetét fejezi ki a közreműködőknek.

4. Szép Lipót, veszprémi választmányi tag meglehangú ajánlatára az elnökség S S . . . veszprémi tanítónak és egyesületi rendes tagnak, ki a tűzvész által szinte tetemesen megkárosult, a választmánynak utólagos jóváhagyása reményében 25 frtnyi segílyt folyósított. *Jóváhagyatik.*

5. Adler Simon, a segélyügyi szakosztály elnöke a következő kérvényekről tesz jelentést megfelelő indítvány kapcsán.

a) Winternitz Ignác volt k.-szt.-mártoni tanító és jelenleg csekély nyugdíja után Alberti-Irsán élő rendes tag 100 forintot kér végkielégítés czimén, amiért úgy ő, valamint neje ké-z volna az alapszabályok biztosította özvegyi díjról véglegesen lemondani. — *Beható tanácskozás után kimondatik, hogy miután az alapszabályok végkielégítésről nem intézkednek, folyamodó kérése tekintetbe nem vétetik.*

b) B K . . . m . . . i tagtárs fürdői segélyt kér. A választmány fürdői segélyt az alapszabályok értelmében nem nyújthat, már azért sem, mert alig akad tanító, ki a fáradságos iskolaév után valamely fürdő használatára ne szorulna. *Mégis, ha kérvényező tényleg fürdőhelyen gyógykezeltetni magát s úgy azt, valamint akut betegségét orvos által igazolja, az elnökség számára kivételesen hat heti betegsegélyt szolgáltathat ki.*

c) K S . . . K ban működő tagtárs részére, ki hat hélig tartott betegségét orvosi bizonyítvánnyal igazolta, a segélyügyi szakosztály indítványára 24 frt szavaztatik meg.

d) Kraut József egyesületi szolga hivatkozván 26 évi hű szolgálatára és ecsetelvén betegeskedése folytán beállt szorult anyagi helyzetét, segélyt kér az egyesület pénztárából. A választmány 25 forintot szavaz meg részére.

6. Tolnai J. Béla részletes jelentést tesz a f. évi pénztári ügykezelés eredményéről, mely már is 800 frtnyi vagyonszaporodást mutat fel, noha a főbb bevételek csak az év végén szoktak — tapasztalat szerint — mutatkozni. A választmány a pénztáros jelentését örvendetes tudomásul veszi.

7. Stern Ábrahám az A) alatt ide mellékelt jegyzőkönyvet olvassa fel, mely a paedagógiai szakosztály május 24 én tartott tanácskozmányáról szól s a központi választmány számára készített javaslatokat tartalmazza. A közp. választmány ezeket pontról-pontra tárgyalva, a következő megállapodásra jutott:

a) *Tudomásul veszi, hogy Halász Náthán a szidur magyar fordításának kéziratát csak f. é. október havára készítheti el, valamint azt is, hogy ezen kézirat fölülvizsgálására kiküldött három tag e tisztségről lemondott.*

b) *Schön József bizatik meg azzal, hogy Mózes IV. könyvének új kiadásánál használandó Deutsch Henrik-féle fordítást sajtó alá rendezze; dr. Scheiner Márton és Stern Ábrahám pedig azzal, hogy a már sajtó alá rendezett kéziratot újra fölülvizsgálják.*

c) Szükség esetén addig is, míg Mózes IV. könyvének új kiadása elkészül, az egyesület birtokában levő Deutsch-féle biblia 500 fölős példánya 40 krnyi bolti ár és a szokásos bizományi díj mellett Singer és Wolfner cégnek átadandó elárusítás végett.

d) A paedagógiai szakosztály azon jelentését, hogy dr. Simonyi Zsigmond, egyetemi tanár az egyesület által kiadandó és Hoffmann Mór által írt IV. osztályu magyar nyelvkönyv kéziratát felülvizsgálta és azt általában „mint a mai nyelvészet követelményeinek megfelelőnek” találta, a választmány örvendetes tudomásul vette s úgy dr. Simonyi, valamint Radó Vilmos tanár uraknak — utóbbinak szives közbenjárásáért, — jegyzőkönyvi köszönetet szavazott. Az elnökség egyszersmind felhatalmaztatik, hogy esetleg a fölülvizsgálásért járó tiszteletdíjat rövid úton kiutalványozza.

e) A német ABC-könyvnek új (3.) kiadásánál eszközözendő kisebbszerű javításokat és az olvasó anyagnak 2—3, megfelelő Grimm-féle olvasmányokkal való kibővítését a választmány helyesli, és utasítja a szerzőt, hogy ezekre tekintettel legyen, valamint arra is, hogy az új kiadásban, ha technikai nehézségek fenn nem forognak, az osztrák orthographiát alkalmazza.

f) A II. osztályu német olvasókönyv új kiadásánál az esetleg szükséges kisebbszerű javítások megtételét a választmány a szerzőre, Mendl Lajos tanár úrra bizza.

g) Az ifjusági iratok kiadására vonatkozó beadványok (dr. Stadler, Hoffmann Mór, Seltsmann Lipót) nem illeszkedvén Radó

Vilmosnak a paedagogiai szakosztály ülésén előadott, egyhangulag elfogadott és az *Értesítő* legközelebbi számainak egyikében közteendő elvi megállapodásaihoz, mellőztek, a javaslattevők ügybuzgalma azonban dicsérőleg elismertetik.

h) Singer Izrael neveléstani munkájának kiadását a választmány nem határozhatja el, mivel az egyesület alapszabályai csakis iskolai tankönyvek, esetleg ifjusági iratok kiadását engedik meg, nevezett paedagogiai munka pedig inkább a szülők kezébe valónak találtatott a paedagogiai szakosztály által.

i) Ugyanazon okból nem vállalkozhatik a választmány a Schön Bernát által tervezett évkönyv kiadására, valamint Berger J. Lipót által tervezett héber-magyar kalendárium kinyomatására.

k) Kohányi Sámuel által kiadásra ajánlott zsidó gyermekdalok kézírata kiadatott bírálatra dr. Málnai Mihálynak és Major J. Gyula tanároknak.

8. Reif Jakab bemutatja Radó Vilmosnak, mint az egyesület kiadásában megjelent és immár elfogyott bibliai történet szerzőjének hozzá intézett levelet, melyből kitűnik, hogy nevezett író csak úgy hajlandó a könyv új s tetemesen javított kiadását az egyesületnek átengedni, ha a tiszteletdíj részére minden 3000 példányos kiadása után 25 frtban állapíttatnék meg.

Beható eszmecsere után bizottság küldetik ki, hogy esetleg egy szakértő ügyvéd meghallgatása után szóban forgó ügyre nézve véleményes indítványt tegyen. E bizottság tagjai: Stern, Schichtanz és Adler.

9. A múlt ülésekből az „*Értesítő*“ ügyében indítványtételre kiküldött héttagú bizottság által egyhangulag elfogadott és írásba foglalt megállapodásokat a választmány pontról-pontra tárgyalta és a következő szövegezéssel fogadta el:

a) A lap havonként egyszer megjelenő, egyesületi, felekezeti és szaklap.

b) A szerkesztés külön tisztség.

c) A szerkesztés az elnökség egyéb tisztségével nem összeférhetetlen.

d) A szerkesztő az elnökség tagja.

e) A szerkesztőt a közp. választmány titkos szavazás útján választja.

f) Az egyesületi rész rovata az elnökség hatásköre és felelőssége alá tartozik.

g) A szerkesztő előterjesztésére az elnökség, illetve a közp. választmány az „*Értesítő*“-ben megjelent, esetleg pályakérdés útján beérkezett kiválóbb cikkeket tiszteletdíjban részesítheti.

10. Élénk eszmecsere folyt azon kérdés felett, vajjon az előbbi pontban elfogadott irányelvek már most is foganatosítandók-e vagy pedig akkor, a mikor az alapszabályok, melyek egy külön szerkesztői tisztség létesítését nem tartalmazzák, ez értelemben újabban módosíttatnak.

Barna Jónás, dr. Bánóczy, Lederer, Stern, Schön József és mások hozzászólásai után, a választmány belenyugszik abba, hogy az alelnökök egyike szerkesztsze a lapot további intézkedésig.

Az idő előre haladván, több tárgy a legközelebbi ülésre halasztatott.

K. m. f.

Kornfeld Gyula
elnök.

A központi választmány június hó 28-án ülést tartott, melyről a következő tudósítást adjuk:

1. A segélyügyi bizottság indítványa értelmében özvegy Ausch Adolfné részére az alapszabályok értelmében a 200 forintnyi segélyösszeg utalványoztatik.

2. Örvedetes tudomásul veszi a választmány, hogy *Glück* Tivadar úr, a pesti izr. hitközség irodafőnöke, mint pártoló tag 5 frt évi járulékkal csatlakozott egyesületünkhez, valamint azt, hogy dr. *Ehrenhaft* Rezső úr alapító tagként lépett az egyesület kötelékébe 50 frttal.

3. A nyitrai kör elnöksége részére engedélyezi a választmány a kinyomandó felhívás, a pozsonyi kör részére az alakítás körüli költségeket.

4. A *Baján* tartandó körülésre kiküldetik Barna Jónás azzal, hogy képviselje az egyesületet és minthogy Lévai Izor szintén arra utazni szándékozik, szívesen látja a választmány, ha Barna úrhoz csatlakozik.

A *pozsonyi* kör alakuló ülésére Schichtanz Ármin, a szervező ügyosztály elnöke, küldetik ki képviselőül.

5. Stern Ábrahám jelentést tesz az egyesület gondozása alatt levő árva fiú (Klein Jenő) örvedetes testi és szellemi fejlődéséről; jelenti egyúttal, hogy az árvaház igazgatósága ezen árva fiú után járó eltartási díjat az egyesület javára egyszersmindenkorra elengedte. Fel is olvassa a következő levelet, melyet egyesületünk elnöksége kapott:

„Mélyen tisztelt Elnök úr!

Intézetünk bizottsága már több ízben adta jelét a bölcs vezetése alatt álló izr. tanítóegyesület iránt érzett jóindulatának. Mindig tudta méltányolni ama humánus törekvéseket, melyeknek egyesületük szolgálatában áll és erre való tekintettel anyagi áldozatok árán is készséggel segítette elő annak érdekeit. A közelmúlt napokban is örömmel ragadta meg az alkalmat, hogy e jóindulatát újból kifejezésre hozza. Folyó hó 8-án tartott ülésén ugyanis az elnökség indítványára elhatározta, hogy az izr. tanítóegyesületet felmenti azon 100 frtnyi összeg befizetése alól, melyet Klein Jenő, vidéki tanítói árva eltartása fejében juttat intézetünknek. Midőn a bizottság eme határozatot, mélyen tisztelt Elnök úr szíves tudomására hozzuk, egyúttal biztosíthatjuk arról, hogy bizottságunk eme jóindulatát a hivatását helyesen felfogó egyesület irányában a jövőre is meg fogja őrizni.

Budapest, 1893. június hó 22-én.

Kiváló tisztelettel

a pesti izr. hitk. fiárvaház bizottsága nevében:

Csajági Béla, s. k.
igazgató.

Deutsch Jakab, s. k.
elnök.

A választmány úgy *Deutsch Jakab* elnök úr, mint *Csajági Béla* igazgató úr iránti hálás érzelmeinek azáltal ad kifejezést, hogy jegyzőkönyvi köszönetet szavazott meg részükre és *Adler Simon*, *Stern Ábrahám*, *Schön József* és *Bárd Rezső* urakból álló küldöttséget menesztett *Deutsch Jakab* elnök úrhoz, hogy élő szóval tolmácsolják előtte hálás érzelmeinket.

6. A választmány intézkedett, hogy a *Müller-féle* héber ABC-könyv után szinte némi jövedelem jusson az egyesületnek *Singer* és *Wolfner* cég részéről, minthogy a könyvet eddig is számos vidéki iskola jóformán az egyesület kiadványának tekintette.

Meghívó. A pozsonymegyei izr. nép- és polgári iskolai tanítók egy „*pozsonymegyei izr. tanítói kör*“ létesítését elhatározván, az alakuló ülést folyó, 1893. évi július hó 3.-án Pozsonyban tartják, a következő tárgysorozattal:

1. Megnyitó beszéd.
2. Alapszabály-tervezet megvitatása.
3. A kör tisztviselőinek megválasztása.
4. Az orsz. izr. tanítóegyesület képviselőjének beszéde.
5. Indítványok egyesületünknek a legközelebbi jövőben fogandó eendői tárgyában.

Délután 4 órakor: Kirándulás a pozsonyi hegyekbe.

F. évi május és június hónapban tagdíjat fizettek:

1. Folyó évre:

Alapító tagsági díj czimén: dr. Ehrenhaft Rezső 50 frtot; mint *pártoló* tagok: izr. hitközség, Baja 5 frtot, Freund Vilmos, 5 évre előre 25 frtot (Reif gyűjt.) és az izr. hitközség Losonczon 5 frtot. *Rendes* tagok járulécai: Blau Mór, N.-Magyar 4 frt, Bródy Ármin, Pomáz 3 frt, Deutsch Salamon, Ó-Becse 2 frt, Eichler Albert, Halas 2 frt, Freund Sámuelné, Veszprém 2 frt, Füredi Ignác, Budapest 2 frt, Hahn Adolf, Pozsony 4 frt, Horn Lipót, Báth 2 frt. Huszerl György, Lugos 4 frt, Klein Adolf, Petrovoszelló 2 frt, Klein Jakab, Tasnád 1 frt, Klein Lipót, Vágújhely 4 frt, Kleinwald Lipót, Ó-Becse 2 frt, Kohn Bernáth, Zimony 4 frt, Kramer Simon, Duna-Pentele 4 frt. Pauker Lipót, N.-Szt -Miklós 2 frt, Presser József, Budapest 2 frt, Reisz Izsák, Domony 1 frt, Rosenstein Samu, Nagy-Sur 2 frt*, Sággh Alajos, Szatmár 2 frt, Schleissner Henrik, Mohács 2 frt*, Schulhoff N., O-Moravicza 2 frt, Spitzer József, Baja 4 frt, Weisz Ilona, Budapest 1 frt, Weiser Gyula, Mohács 2 frt*, Weinberger Mór, Vásáros-Namény 2 frt. Friedmann József, Radosócz 1 frt.

2. Hátralékra:

Pártoló tagok: Dr. Herzog Manó, Kaposvár 5 frt és Dr. Kern Tivadar 5 frt (Reif gyűjt). *Rendes* tagok: Bródy Ármin, Pomáz 1 frt, Brüll Soma, Gelse 2 frt, Friedländer József, Buly 2 frt, Grünberger Fülöp, N.-Bittse 2 frt, Hacker Boriska, Budapest 2 frt, Herzog Bernát, Pucho 3 frt, Misner Róza, Dombóvár 4 frt, Neufeld Gusztáv, Érsekújvár 3 frt, Polgár József, Losonc 4 frt, Reisz Izsák, Domony 1 frt, Schwarz Károly, Bars 2 frt, Schwarz Márk, Vác 2 frt, Süss Armin, Hőgyész 2 frt, Weisz Náthán, Lőcse 3 frt, Weinberger Mór, Vásáros-Namény 2 frt, Czuckermann Frigyes, Homonna 2 frt. összesen 197 frt.

Gyűjtés az árvaalapra f. é. május és június hóban.

Győri Adolf és Vajdaffy Béla által Budapesten rendezett hangverseny tiszta jövedelme	200.—
Györgyei Kálmán, Budapest, (Reif gyűjtése)	10.—
Grossmann S. " " "	5.—
Dr. Schuschny Henrik " " "	4.—
Stiassny és társa " " "	10.—
Steiner Mária " " "	2.—
Klein Mór. Radosna, gyűjtése: (Schreiber Mór és Abelesz Zs., Radosna 1—1 frt, Schneider Márk, Radosna 50 kr., Steiner E. és Schlüssler M., Sárkö 50—50 kr.)	3.50
Löwy Mór, Igló ...	— .95
Weisz Náthán, Lőcse, gyűjtése	6.40
Összesen	241.85

Tolnai J. Béla, egyes. pénztáros.

KÖNYVISMERTETÉS.

Tanítói könyvtár. Szerkeszti *Schultz* Imre, képezdei tanár. I. rész. Tanterv 1, 2 és 3 tanítóval bíró magyar és német tannyelvű kath. népiskolák számára. Ára 50 kr. Budapest, 1893. *Lampel* Róbert (Wodianer F. és fiai) kiadása.

*) A csillaggal jelölt tanítók felvételre jelentkeztek; de felvételök ez ideig még nem történt.

Igen sajtószerű és fiatal tanügyi irodalmunk fejlődésére nézve nagyon aggályos jelenség azon tény, hogy míg a tanügyi folyóiratok gombamódra felszaporodnak úgy, hogy manapság már minden tanító-egyesületcskének saját közlönye van, addig a jó kézi könyvek terén még mindig nagy meddőség mutatkozik. Mintha már minden hazai tanító egy Diesterweg volna. — Pedig nagyon sok tanító hálával venné, ha gyakorlati térre való léptekor valamely jó kézikönyv kínálkoznék, mely az órarend összeállításában, valamint a tananyag felosztásában biztos kalauzként szolgálna.

Örömmel kell tehát azon könyvek megjelenését üdvözlőnk, melyek ilyen czélokra tűztek ki maguknak, és ezek közé tartozik *Schultz* Imre, képezdei tanár által „Tanítói könyvtár“ czim alatt megindított füzetsorozat, melynek első része előttünk fekszik. Szerző művét ugyan katolikus iskolák számára írta, de az első résznek hasznát veheti minden más felekezeti tanító is, mert a tananyag felosztásának alapul a miniszteri terv szolgált. Megbecsülhetetlen utbaigazításokat adhat e könyv minden iparkodó tanítónak, a ki osztatlan népiskolában működik és a tantárgyak tömkelegében kell eligazodnia. Vannak benne tantervek és leczkerendek 1., 2. és 3. tanítóval bíró iskolák számára; mind isk. életből és életre valók. A mint mondtuk, a könyv bátran minden felekezeti iskolának ajánlkozhatik vezérkönyvül, annál is inkább, miután szerző a vallás tananyagát teljesen mellőzte. Azonban azt is aláírhatjuk mi izr. tanítók, a mit szerző a vallás oktatásról általában mond: „A vallás-oktatást legfőbb népiskolai tantárgyul kell tekintenünk. A kinek szívében igazi vallásosság honol és a ki nemcsak tanítani, hanem nevelni is akar a népiskolában: az előtt fölösleges volna ezt bővebben fejtegetni.“

De nem osztozkodunk szerző úr nézetében ott, a hol az osztatlan iskolák melletti védekezésében nagyon is elvetette a sulykot és azt állítja, hogy „csak az osztatlan iskola nevezhető iskolának, hol a mélyebb alaposság teljesen kárpótolja a tágabb ismeretkört“. Az osztott népiskolák számára előirt ismeretanyag is egy csak dióhéjba szorított tudomány és ezt határozottan mélyebb alapossággal tárgyalhatjuk, mint az osztatlan népiskolában nyújtható *mogyoróhéjba* szorult tananyagot.

E sorokhoz még csak azon reményt fűzzük, mely szerint minél előbb zsidó iskolák számára is hasonló tartalmu oktatási kalauz jelenjék meg, mert a zsidó iskolák tanítási viszonyai és a specziális felekezeti és intenzivebb nemzeti hivatása tágabb ismeretkört és nagyobb paedagogiai igényeket támasztanak a tanítóval szemben. Legelső sorban természetesen az orsz. izr. képezde tanári kara volna hivatva tanirodalmunkat egy ily minta tanterv és leczkerend összeállításával meggazdagítani. Hisz a kezdet úgy is már meg van a képezdei gyakorló iskola számára nyomtatásban megjelent tantervében. *M. B.*

Daczára annak, hogy a vallástani és hittudományú könyvek az utolsó években minálunk is tetemesen felszaporodtak, ahhoz mérve mit ezen téren *németországi* hittestvéreink produkálnak, a mi terméskeink száma még mindig elenyésző csekélynek mondható. Egy egész vallástani könyvtár az, a mit multkor Wilh. Jakobsohn & Comp-tól, a boroszlói eleven és nagy vállalkozása, zsidó tudományú és történelmi könyvkiadói cégtől vettünk. Ezek közül kiemeljük első helyen:

„Geschichte der Juden und ihrer Literatur. Für Schule und Haus bearbeitet von Dr. M. Braun. I. Theil. Von der babylonischen Gefangenschaft bis zum Abschluss des Talmuds. Breslau. Verlag von Wilhelm Jakobsohn & Comp 1893. Preis 2 Mark“

A könyv valami újat külső és belső berendezésében ugyan nem mutat. Méltó pendantja ez Cassel Dávid hasonczimú könyvének; csak hogy szép nyelvezetével és a főbb történelmi és irodalmi események jobb kidomborítása által.

ezen új könyv jóval fölé emelkedik régi társának. Az eddig róla megjelent bírálatokban osztatlan elismerésben részesült és ez általános véleményhez készségesen mi is csatlakozunk. Kivánjuk, hogy a második része mihamarább kövesse az elsőt, mert az eddig megjelent hasonló irányú könyvek közt a Braun-féle a legjobb kézikönyv tanítók számára. Népiskolai tanulók kezébe természetesen még nem való.

Igen sikerült tankönyv elemi és polgári isk. tanulók számára:

Kinderbibel. Biblische Erzählungen für die isr. Jugend in Schule und Haus. Von Benno Bodt, Oberlehrer am Johannesgymnasium Breslau. Preis mit Erläuterungen geb. 1 Mark 50 Pf.

Nem az eddig megjelent alsó isk. bibliai történetek szab'onszerű módjában írt könyv ez, hanem eredeti érdekes és gyermeki felfogáshoz mértén írt iskolakönyv, melynek mindegyik sorából kiérezhetni a bibliai stylus zamatját. A mellett az anyag oly ügyesen van kiszedve, hogy a történeti folytonosság sehol hézagot nem mutat és a vallás és erkölcsani tételek belőle mintegy magától kivillannak. Hogy azonban a tanító a hit- és erkölcsképző részeket egészen kiaknázhassa, hozzá pótléku ugyanazon szerzőtől megjelent még:

Erläuterung zu den Biblischen Geschichten für die isr. Jugend, mely könyvecske valóságos kincses bányája a vallásnak és etikának.

Utóljára, de nem utolsónak még felemlítjük az ugyanazon kiadásban megjelent: זכות אבות „*Homilien über die Sprüche der Väter (Pirke Aboth) zur erbauenden Belehrung über Beruf und Pflicht des Israeliten von Dr. Wolf Meisel, Rabbiner in Stettin und Budapest. Preis 2 Mk. per Heft.*“

E híres agadikus mű sokkal ismertesebb és általánosau becsültebb, mintsem hogy a mi ajánlásunkra szorulna.

Az egész munka — új kiadásban, tetszős és tartós kiállításban — négy részből áll. Az utolsó füzet most sajtó alatt van. *Ben Eliezer.*

Iskolai értesítők.

B.-Gyarmat. Az első értesítőt, a mely a most bevégzett iskolai évről számol be, a *balassa-gyarmati* isr. iskolától vettük, melyet Brett Mór, iskolaigazgató közöl. A következőkben ismertetjük tartalmát:

A tanulók egészségi állapota *kedvezőtlen* volt, a mennyiben a vörheny és toroklob 3 szorgalmas tanulót szólított ki az élők sorából; a járvány miatt az iskolának rendes látogatása is lehetetlenné vált. A tanítói kar buzgalmának volt köszönhető, hogy az előírt tananyag a járvány daczára kellőkép feldolgoztathatott.

A befejezett tananyag vázlata a következő: A *héber* nyelvből tanított az *I. osztályban* a gépies olvasás; a *II. osztályban* már Mózes könyvéből 6 szidra; a *III. osztályban* ugyanezen könyvből további 6 szidra és még a *II. könyvből* 12 szakasz (igen sok!); a *IV. osztályban* pedig Mózes IV. és V. könyve. A *német* nyelv már az *I. osztálytól* kezdve tanítatik; reája fordítottak az *I. osztályban* 6, a *II-ik és III-ikban* 2 és a *IV-ikben* 3, összevéve 14 órát. Minden egyes osztály tanóráinak száma 30 (még az *első osztálybelieké* is).

Az iskola vegyes nemű; beiratkozott 146 fiú és 134 leány; bevégezte a tanévet 252, kik között volt *kitünő* 19, *jeles* 52, *elsőrendű* 133, *másodrendű* 48 (tehát 19%).

A tanítótestület 4 osztálytanítóból és 1 kézimunkatanítónóból állott; ez utóbbit kivéve, valamennyien tagjai egyesületünknek. Megjegyezzük végül, hogy kiadványaink közül csak a magyar olvasókönyv, a biblia és az imakönyv van ez iskolában bevezetve. (Folyt. köv.)

Szécsény. Lélekemelő örömmel lapozgatunk ez évi jelentésben, látván, azt az áldozatkésztséget, melylyel egy szegény kis iskolát tart fenn két tanító-

val összesen 78 tanuló számára, és még nagyobb örömmel látjuk, hogy a két tanító mily szép eredménnyel szolgálja hitfelekezeti tanügyünket oly nehéz körülmények közt, a mikor két tanteremben öt különböző osztály vegyes nemű tanulóinak a törvényszabta tananyagon kívül még a héberismereteket is kellő mértékben kelle nyújtaniok. A derék tanítók a mellett meg irodalmilag is szép sikerrel munkálkodnak és hogy egyesületünknek hivei, bizonyítja azon tény, hogy kiadványainkat bevezettek; egyedül a magyar ABC-és könyvnél tettek kivételt, minek okát különben nem tudjuk belátni. Az évi jelentés közlője Szabó Lipót, igazgató-tanító. Ez, valamint kartársa Fejér Lipót, szaktárgyak szerint váltják fel egymást a tanításban és a közétett gondosan kidolgozott óraterv a gyakorlat emberése vall.

A tanulók statisztikája ez: 78 tanuló iratkozott be; ezek közül jár az első osztályba 10 fiú- és 6 leánygyermek, a másodikba 7 fiú- és 15 leánygyermek, a harmadikba 15 fiú- és 8 leánygyermek, a negyedikbe 8 fiú- és 4 leánygyermek és az ötödikbe 1 fiú és 4 leány. Évközben meghalt 1 fiú, eltávozott 2 fiú és 1 leány és így az év végén 74 tanuló maradt, kik közül 5 tanuló köteleztetett a megfelelő osztály ismétlésére (csak 7%). Feldolgozott tananyag, még általánosságban sincs közölve.

V E G Y E S E K.

Az orsz. izr. tanító-egyesület „Bács-bodroghmegyei köre” f. év július 3-án, azaz hétfőn, reggel 9 órakor Baján, az izr. iskola dísztermében tartja rendes évi közgyűlését, melyre a t. tagokat és tanügybarátokat tisztelettel meghívjuk. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. A múlt évi közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése. 2. Az elemi- és polgári iskolai hitoktatás módszere. Előadó: Rosenfeld Henrik, hitoktató Baján. 3. Gyakorlati tanítás a természetrajzból. Előadja: Szántó Edéné Szabadkáról. 3. A fegyelem az iskolában és annak eszközei. Előadja: Bodrogi Ignác Mélykutról. 5. Mit tanítsunk? Előadja: Pollák Manó, Baja. 6. Az álló irás. Előadja: Scheer Bernát, Baja. 7. Netaláni indítványok, melyek a közgyűlés előtt írásban beadandók. 8. Tisztujítás A jövő évi közgyűlés helyének és idejének megállapítása. Kérjük azon tisztelt tag urakat, kik a közgyűlésen résztvenni szándékoznak, szíveskedjenek előzetesen a kör elnökénél Baján jelentkezni, hogy az elszállásolás iránt kellő időben intézkedhessék. Baja, 1893. június hóban. Walder Jakab, körelnök.

Meghívó.*) Az orsz. magyar izraelita tanítóegyesület nyitrai köré folyó évi július hó 4-én. délelőtt 10 órakor Nyitrán, az izr. népiskolában tartja ez évi rendes közgyűlését, melyre Czimet teljes tisztelettel meghívjuk. Napirend: 1. Megnyitó. Jegyzőkönyv-hitelesítés. 2. Vallástanítás. 3. Tanügyi értekezés Deutsch Imrétől. 4. Évi jelentés és ezzel kapcsolatban egyleti életünk jövőjére vonatkozó javaslatnak előterjesztése és okadatolása Erdélyi Lipóttól. NB. A közgyűlés után közös ebéd lesz. Nyitrán, 1893. június hó 25-én. Erdélyi Lipót, jegyző, Fischer Ignác, körelnök.

E számhoz Lederer Ábrahám tanár ur „*Neveljünk munkaszeretetre*” című értekezése van mellékelve, melynek bolti ára 20 kr. A tiszta jövedelem egyesületünk árvaalapja javára fordíttatik.

Névmagyarosítás. Löwenbein Adolf, Abauj-Szinán működő tanító, egyesületünk rendes tagja, nevét a belügyminisztérium engedélyével „Lukács”-ra változtatta.

Barta Lajos, egyesületünk Nógrád- és Zólyom megyei fiókkörének volt elnöke, ki a losonczy izr. iskolán 12 éven át működött, a n.-kanizsai hitközség titkári hivatalát nyerte el, mely állását július hó közepe táján el is foglalja. Szívesen üdvözljük derék kartársunkat e fényes sikerhez!

*) E meghívót elkésve kaptuk és pedig június 29-én. A közp. választmány pedig június 28-án tartotta a tanácskozmányt, úgy hogy a nyitrai kör-ülésre nézve értesítést nem kaphatván természetesen nem intézkedhetett az esetleges képviseltetés iránt. Szerk.

SINGER és WOLFNER könyvkereskedése,

az orsz. izr. tanítóegyesület kiadója

BUDAPEST, Andrásy-ut 10. szám.

Elemi iskolai könyvek jegyzéke osztályok szerint csoportosítva.

I. osztály.

Müller Adolf, Magyar ABC és olvasókönyv (az izr. tan.-egy. kiadványa)	20 kr.
Müller Adolf, Héber ABC és olvasókönyv bekötve	20 "
Herzog Emil, Német ABC és olvasókönyv (az izr. tan.-egy. kiadványa)	20 "

II. osztály.

Radó, Magyar olvasókönyv bekötve (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	32 kr.
Hoffmann, magyar nyelvtan bekötve (" ")	15 "
Mendl, Német olvasókönyv bekötve (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	32 "
" Deutsches Sprachbuch II. (Az izr. tan. egyes. kiadv.)	20 "
Hoffmann, német nyelvt. gyakorlókönyv (magy. ajku isk. számára ...)	40 "
Mózes I. könyve, magyar fordítással bekötve (az izr. tan.-egy. kiadványa)	40 "
Imakönyv, (az izr. tanító-egyesület kiadványa) bekötve	40 "
Schwarz Mór, számtani gyakorlókönyv II. oszt. számára bekötve	20 "
Hóos, Dalkönyvecske 1. füzet	15 "
Major Gy., Énekkönyv zsidó iskolák számára 1. füzet	20 "

III. osztály.

Radó, Magyar olvasókönyv bekötve (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	36 kr.
Hoffmann M., Magyar nyelvtan bekötve	20 "
Hoffmann, német nyelv. gyakorlókönyv bekötve (magy. ajku isk. számára)	40 "
Mendl, Német olvasókönyv bekötve (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	36 "
" Deutsches Sprachbuch III. (")	25 "
Mózes II. könyve, magyar fordítással bekötve (")	40 "
Imakönyv. (az izr. tanító egyesület kiadványa)	40 "
Lakits—Neiger—Kiss Áron, földrajz bekötve	12 "
Mayer—Márki, Történelem bekötve	24 "
Schwarz, számtani gyakorlókönyv bekötve	24 "
Gönczy—Kogutovics, (az illető) megye térképe	30 "
Hátsek, Magyarország kézitérképe (Singer és Wolfner kiadása)	20 "
Hátsek, Pestmegye és Budapest és környékének térképe	24 "
Hóos, Dalkönyvecske 1. füzet	15 "
Major Gy., Énekkönyv zsidó iskolák számára 1. füzet	20 "

IV. osztály.

Radó, Magyar olvasókönyv bekötve (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	45 kr.
Komáromy, magyar nyelvtan bekötve	20 "
Mendl, Német olvasókönyv bekötve (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	45 "
Hoffmann, német nyelv. gyakorlókönyv bekötve	40 "
Mózes III. és IV. könyve, (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	80 "
Imakönyv, (az izr. tanító- egyesület kiadványa) bekötve	40 "
Lakits—Neiger - Kiss Áron, földrajz bekötve	28 "
Mayer—Márki, Történelem bekötve	24 "
Schwarz, számtani gyakorlókönyv bekötve	24 "
Orbók, Egészségtan bekötve	20 "
Hátsek, Magyarország isk. kézitérképe (Singer és Wolfner kiadása)	20 "
Hátsek, az osztr.-magy. mon. isk. kézitérképe (Singer és Wolfner kiadása)	20 "
Hóos, Dalkönyvecske 2. füzet	15 "
Major Gy., Énekkönyv zsidó iskolák számára 2. füzet	20 "

V. és VI. osztály.

Radó, Magy. olv. (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	65 kr.	Füredi, Világtörténet	40 "
Mendl, deutsches Lesebuch bekötve (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	65 kr.	Schwarz, számt. gyak.-k. bek.	36 "
Hoffmann, német nyelvt. gyakorlókönyv bekötve	40 kr.	Ertl H., Természetr. kötve	32 "
Mózes öt könyve, bekötve (az izr. tanító-egyesület kiadv.)	40 kr. 2 frt	Irmey-Baló, Alkotmányt. kötve	20 "
Imakönyv, (az izr. tan.-egy. kiadványa) bekötve	40 kr.	Pollák K., Elemi mértan	24 "
Lakits—Neiger—Kiss Áron, Földrajz bekötve	36 kr.	Mocnik—Orbók, mértan kötve	24 kr.
Mayer—Márki, Történ. bek.	24 "	Hóos, Dalkönyvecske 2. füzet	15 "
		Major Gy., Énekeskönyv zsidó iskolák számára. 2. füzet	20 kr.
		Orbók, Egészségtan bekötve	2) "
		Hátsek, Magyarország térképe	20 "
		Hátsek, az osztr.-magy. mon. isk. kézi-térk. (Singer és Wolfner kiad.)	20 kr.

Bevezetés céljából mutatványpéldányt megkeresésre szívesen küldünk.

☛ Könyvkereskedésünkben kapható minden bárhol és bárki által hirdetett iskolai és tankönyv.